MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2004

Citazzjoni Numru. 228/2003

Joan Mangion

vs

Kaled Engak

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 4 ta' Marzu 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fir-Registru Pubbliku fl-24 t'April 1997;

Illi l-kunsens tal-konvenut inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u ta' l-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

Illi *inoltre*, il-kunsens tal-konvenut ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha;

Illi l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b'anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghall-istess konvenut illi jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-konvenut issimula l-kunsens tieghu ghal dan iz-zwieg.

Illi ghalhekk iz-zwieg iccelebrat fl-24 t'April 1997 fir-Registru Pubbliku huwa null u bla effett skond il-ligi.

Illi l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fl-24 t'April 1997 huwa null u bla effett legali u sussegwentement taghti dawk il-provvedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attrici fit-3 t'April 2003 fejn il-Qorti pprefiggietilha terminu ta' sittin (60) gurnata sabiex tipprezenta x-xhieda kollha taghha producibbli bil-procedura ta' l-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha.

Rat ir-rikors ta' l-attrici datat 7 ta' Mejju 2003 fejn talbet li n-notifika lill-konvenut bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh issir wara l-hinijiet legali, liema talba giet milqugha minn din il-Qorti b'digriet tat-8 ta' Mejju 2003.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut tat-30 ta' Mejju 2003 a fol. 17 fejn gie eccepit:-

1. Illi jekk hemm lok ghall-annullament taz-zwieg tieghu *ai termini* tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta, dan mhux ghal ragunijiet imputabbli lill-esponenti, u dan kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

2. Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi mill-Ligi.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenut a fol. 18 tal-process.

Rat il-verbali tal-5 ta' Gunju 2003 fejn Dr. Tanya Sammut ghall-attrici pprezentat l-affidavit ta' l-attrici u ta' missierha Carmel Mangion seduta *stante* b'kopja lid-difensur tal-kontro-parti. Inghata digriet affidavit tal-konvenut b'terminu ta' hamsin gurnata. Il-Qorti nnominat lil Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju sabiex jiffissa seduta ghall-kontro-ezamijiet li jkun fadal; tad-29 t'Ottubru 2003 fejn filwaqt li Dr. Graziella Bezzina ghall-konvenut ipprezentat l-affidavit tal-konvenut, obbligat ruhha li tghaddi kopja ta' l-istess lill-kontro-parti u ddikjarat li m'ghandhiex provi aktar; u tal-4 ta' Dicembru 2003 fejn fuq talba ta' Dr. Tanya Sammut ghall-attrici l-Qorti pprefiggiet terminu ta' erbghin gurnata ghall-prezentazzjoni ta' nota t'osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollha l-istess terminu ghal nota responsiva. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 t'Ottubru 2004.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi fil-premessi tac-citazzjoni l-attrici qalet li l-kunsens tal-konvenut kien ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha liema premessa qeghda

tirreferi ghal **artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi fl-istess premessi jinghad, l-attrici sostniet ilIi l-kunsens tal-konvenut nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u ta' l-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, liema premessa qeghda tirreferi ghal **artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:

"Artikolu 19 (1) B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi din il-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita` taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewg sub-incizi separatament, u fl-ewwel lok, taht l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi ghar-rigward ta' l-istess **artikolu 19 (1) (d)** il-Qorti trid tara jekk qabel iz-zwieg il-partijiet ikkunsidrawx bis-serjeta` l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess* a *critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly*.

Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 Sabattani held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'amentia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage … … ... Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity … …".

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard in "*****L'Immaturite" et le Consentement Matrimonial*****"*** (pg. 54-55) jghid is-segwenti*:*-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus' and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gja` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

*"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. (**Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat illi:-

*"Kwantu ghall-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these*

essential characteristics". (***Viladrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).*"*

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *(colorem habens, substantiam vero nullam)* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi *"eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jghati l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol.X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero."

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jghati l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel ma' l-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*consortium vitae* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u

r-responsabbilta` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-'consortium vitae' hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-'consortium vitae' tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-Ligi Maltija tippresupponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' ndissolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, ***J. Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".*

Illi wkoll, ***D.J. Burns***, fil-kummentarju tieghu (**"Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indissolubbilta') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe`:-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk

il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-omissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi f'dan ir-rigward, issir riferenza ghal dak li qalet din il-Qorti kif diversament presjeduta fis-sentenzi fl-ismijiet **"Josephine Grech vs Mahmoud Awwada *sive* Mahmoud Ali Ibida"** (P.A. (N.A.) 10 ta' Ottubru 1995) u **"Miriam Ramadan Mabrouk xebba Psaila vs Lovay Ramadan Wahba Mabrouk"** (P.A. (N.A.) 16 ta' Jannar 1998) u cjoe' li:-

"meta l-unika skop tal-kontraent ikun li jibqa' Malta biex jahdem u eventwalment jikseb ic-cittadinanza, hu jkun qieghed pozittivament jeskludi z-zwieg innifsu, b'mod li jkun hemm simulazzjoni totali. Naturalment, f'dawn il-kazijiet wiehed m'ghandux jistenna li jsib prova diretta tas-simulazzjoni, fis-sens ta' xi dikjarazzjoni esplicita ta' l-intenzjoni ta' dak li jkun, pero' tali ntenzjoni tista' tigi manifestata wkoll implicitament."

Illi fi kliem il-gurista ***Castano***:-

"… l'atto posittivo della volonta' non s'identifica con l'intenzione espressa o esplicita, ma l'atto della volonta' puo' essere posittivo ed essere manifestato implicitamente. Infatti con il Prof. Gangoiti crediamo che l'atto posittivo richiesto dal canone puo' essere amesso anche con intenzione implicita, vale a dire mediante il modo di comportarsi del soggetto che esclude, o mediente l'insieme di circostanze della vita del medesimo soggetto. La volonta', oltre il modo espresso o esplicito di esprimersi, ha ancora altri modi di manifestarsi. E' per questo che la volonta' puo' essere ritenuta una facolta' poliglotta e quindi parla atraverso molteplici linguaggi, senza che sia necessario che lo faccia espressamente".

"Huwa ghalhekk li jinkombi fuq il-Qorti li thares lejn ic-cirkostanzi kollha kemm dawk antecedenti, kif ukoll dawk konkomitanti u sussegwenti, ghall-ghoti tal-kunsens matrimonjali, u tinterpretahom b'doza qawwija ta' buon sens, biex tista' tasal, imqar sal-grad ta' probabbilta', li kien hemm l-eskluzjoni pozittiva msemmija".

Illi fis-sentenza ta' l-10 ta' Marzu, 2000, fil-kawza fl-ismijiet **"Pauline Ahmed nee' Bugeja vs Shafik Farid Shafik Ahmed"** (P.A. (VDG) Citaz. Numru 171/95 VDG), din Qorti kif diversament presjeduta ccitat lill-gurista ***Francesco Bersini*** li jispjega:-

"Chi ad esempio intende un fine estrinseco al matrimonio in modo tale da escludere con atto posittivo di volonta' lo stesso matrimonio, che per lui e' una pura formalita' vuota e senza senso, evidentemente fa del matrimonia un rito vano. In tal modo contrae invalidamente colui che, escludendo con atto posittivo di volonta', almeno implicito, lo stesso matrimonio, si sposa unicamente ed esclusivamente per un fine estrinseco, cioe' diverso dal matrimonio, fine che egli intende come oggetto esclusivo del consenso. Per esempio: avere una dote, evitare il servizio militare, adire una eredita', scopi di libidine, ecc … L'esclusione del matrimonio si puo' verificare sopratutto in persone che si sposano sotto la pressione del timore grave, o che strumentalizzano, con estrema leggerezza e malizia, il matrimonio simulato per raggiungere altri fini intesi con volonta' prevalente, come potrebbero essere I miraggi di un vantaggio economico …." (**Il Diritto Canonico Matrimoniale**, Elle Di Ci (Torino), 1994, pp. 113-114).

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fit-24 ta' Mejju 1997 civilment. Fl-affidavit taghha, l-attrici tghid li l-partijiet kienu ilhom johorgu flimkien xi tmien xhur, meta l-konvenut gie nformat mill-Pulizija Maltija li huwa kellu jhalli dawn il-Gzejjer peress li kien jinsab hawn Malta bla permess. Kawza t'hekk huma ddeciedew li jizzewgu mill-

aktar fis possibbli. Fil-fatt hekk ghamlu tant li zzewgu f'Mejju 1997.

Illi madankollu jizdied li l-attrici gja' kellha tifel minn zwieg iehor li kien gie ddikjarat null, pero' jidher li hi accettat din il-proposta biss sabiex l-istess konvenut ma jigix mkecci minn Malta. Fil-fatt jirrizulta li lill-konvenut ghall-bidu tar-relazzjoni taghhom kienet qaltlu li ma riditx terga' tizzewweg. Qabel mal-pulizija Maltija bdiet taghmel l-indagini taghha dwar il-konvenut, u naturalment anke qabel ma l-attrici kienet taf bihom, il-konvenut kien dejjem jghid lill-attrici li huwa ma kellux problemi sabiex jahdem Malta peress li kellu l-permessi kollha relattivi. Pero' minhabba l-fatt li l-istess genituri ta' l-attrici kienu opponew ghal dan iz-zwieg, u anke peress li l-attrici kienet gja' bdiet tikkoabita mal-konvenut, hija allura accetat il-proposta tal-konvenut li jizzewgu.

Illi wara li l-istess konvenut lahaq l-ghan tieghu u zzewweg lill-attrici, jidher li hu beda jibghat ghal hutu sabiex jigu jghixu hawn Malta u kien qed jipprova jfittex nisa Maltin lesti li jaghmu dak li huwa ghamel ma' l-attrici. Dan meta huwa rrifjuta li jghin fid-dar ta' l-attrici *stante* li sostna li ladarba d-dar hija taghha huwa ma kellu l-ebda obbligu li jikkontribwixxi ghall-arredament ta' l-istess. Minbarra dan filwaqt li l-istess konvenut kien baqa' jmantni lill-familja tieghu, huwa qatt ma pprovda ghal martu u binha. Anzi kien gab mara ohra bl-isem Maha, ntroduciha lill-attrici bhala ohtu u din kienet bdiet tghix maghhom sakemm kellha tarbija, liema tarbija l-attrici tghid li kienet ta' l-istess konvenut.

Illi jidher li s-sitwazzjoni baqghet l-istess sakemm l-attrici ma bdietx taccetta li jsir dan izjed f'darha u minflok il-konvenut kien kera *flat* lill-familjari tieghu jew hbiebu u anke mar joqghod maghhom ghal perjodi ta' tlett xhur kull darba, ghaliex huwa kien isostni mal-mara tieghu li bhala ragel huwa kellu d-dritt li johrog u jmur lura meta jrid huwa. Fis-sena 1999 l-istess konvenut ghamel perjodu ta' sitt xhur jghix ma' hutu. Minkejja dan kollu l-istess konvenut ikkonvinca lill-attrici sabiex tmur mieghu l-Kanada u hekk sar. Izda l-attrici tghid li l-istess konvenut

minn hemm kien harab ghal provincja ohra u allura giet lura Malta ma’ binha f’Novembru 2000. Fi Frar 2001 il-konvenut rega’ gie Malta izda din id-darba l-attrici rrifjutatu u bdiet il-proceduri ta’ separazzjoni li nghalqu b’sentenza ta’ din il-Qorti datata 9 t’April 2003.

Illi l-konvenut jghid biss li l-inkwiet fiz-zwieg inqala’ minhabba l-genituri ta’ l-attrici u jsostni li kienu huma li dahhlu lill-Pulizija sabiex il-konvenut jitkecca minn Malta qabel ma l-partijiet izzewgu, u meta kienu qed jghixu flimkien. Hawn il-konvenut jirrakkonta kif skond huwa l-genituri ta’ l-attrici dejjem hadmu sabiex l-istess konvenut jitkecca minn Malta u jakkuzahom ukoll li hallsu lill-attrici sabiex titlaq lil konvenut u anke affarijiet ohra.

Illi min-naha ta’ Carmel Mangion, missier l-attrici huwa jghid li huma kienu veru opponew iz-zwieg ta’ l-istess attrici mal-konvenut u kienu huma li ghamlu l-indagini u sabu li l-konvenut ma kienx qieghed Malta regolarment, tant li huma avzaw b’dan lill-Pulizija Maltija li hadu l-passi kontra l-konvenut. Dan wassal sabiex il-partijiet minflok infirdu zzewgu malajr sabiex jevitaw li l-istess konvenut jitlaq minn Malta, u dan iz-zwieg sar minghajr ma l-attrici qalet lill-genituri taghha. Ovvjament peress li l-attrici kienet toqghod vicin tal-genituri taghha huma saru jafu bis-soggorn tal-familjari tal-konvenut ma’ l-istess konvenut u wkoll li l-istess konvenut kien jaghmel zmien assenti mid-dar ta’ l-attrici wara l-istess zwieg, u hawn l-attrici jidher li qaltilhom bis-sitwazzjoni kollha li kienet qeghda fiha. Minkejja dan il-partijiet emigraw lejn il-Kanada fis-sena 2000, izda wara sitt xhur l-attrici kienet giet Malta bit-tifel peress li l-konvenut kien abbandunaha hemmhekk.

Illi minn dan kollu din il-Qorti thoss li mill-provi prodotti jirrizulta car li l-istess konvenut uza lill-attrici biss ghall-iskopijiet tieghu, u cjoe’ sabiex huwa jibqa’ jghix hawn Malta, peress li minghajr tali zwieg huwa kien hawn Malta illegalment. L-istess konvenut jidher li l-impenn tieghu kien biss lejn hutu u qrabatu u mhux lejn martu u binha. Fil-fatt qatt ma mantna lill-attrici. Jidher ukoll mix-xhieda ta’ l-attrici li hija giet immaltratta minnu, u li l-istess konvenut baqa’ juza l-pozizzjoni tieghu ta’ ragel

mizzewweg sabiex jghin lill-familjari tieghu biss, a skapitu taghha. Fil-fatt baqa' jabbuza minnha sakemm abbandunaha fil-Kanada. B'hekk din il-Qorti qed temmen l-verzjoni attrici, *stante* li fix-xhieda tieghu l-konvenut lanqas biss indenja ruhu jaghti spjegazzjoni jew jaccenna ghal dak kollu li xehdet l-attrici dwaru. Illi ghalhekk fl-isfond ta' dan kollu ma hemm l-ebda dubju f'ghajnejn din il-Qorti, li l-konvenut li kien Sirjan, uza dan iz-zwieg ghall-iskopijiet egoistici tieghu u biss sabiex ikun jista' jghix hawn Malta, b'dan li dan huwa zwieg ta' konvenjenza fit-termini tal-ligi, fis-sens li l-konvenut ssimula l-kunsens tieghu ghaliex qatt ma mpenja ruhu sabiex jghix ta' ragel mizzewweg, anzi kien kommess li jabbuza mill-istatus tieghu ghall-finijiet personali tieghu ta' permanenza f'dan il-pajjiz u xejn izjed. Mhux biss izda assogetta lill-attrici biss ghax-xewqat tieghu bla ebda konsiderazzjoni ghax-xewqat taghha u fil-frattemp ddomina fuq l-attrici fuq dak kollu li ried u xtaq.

Illi min-naha l-ohra jidher li l-attrici kienet ghal kollox infatwata bil-konvenut, u minkejja l-fatt li hija kienet taf li l-konvenut kien issuggerixxa li jizzewwigha sabiex huwa jibqa' hawn Malta, hija xorta wahda zzewgitu, anke animata mill-fatt li l-istess genituri taghha kienu opponew ghal tali zwieg, u ghalhekk accettat il-prosposta tal-konvenut anke bhala sfida lill-genituri taghha stess – ghal liema xelta jidher li l-istess attrici sofriet sew minn idejn l-istess konvenut. Dan kollu jwassal lil din il-Qorti sabiex tikkonkudi li l-attrici kellha difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq l-hajja mizzewga u fuq l-elementi essenzjali taghha, u ghalhekk il-kunsens taghha wkoll kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn deciz b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fl-24 t'April 1997 huwa null u bla effett legali u dan *stante* li l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255,** mentri dak ta' l-attrici kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255.**

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------